

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Юридичний факультет

Рада молодих вчених

Наукове товариство студентів

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ»

Матеріали Міжнародної
науково-практичної конференції,
присвяченої Дню науки юридичного факультету
20 травня 2016 року

Том 1

Київ – 2016

УДК 34 (477)
ББК 67(4Укр)
А 43

А 43 Актуальні питання державотворення в Україні: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (20 травня 2016 року) / Редкол.: д.ю.н. І. С. Гриценко (голова), к.ю.н. І. С. Сахарук (відп. ред.) та ін. – В 3-х томах. - Том 1. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2016. – 339 с.

Редакційна колегія: д.ю.н. І.С. Гриценко (голова), к.ю.н. І.С. Сахарук (відп. ред.), проф. П. П. Адрушко, проф. В. М. Бевзенко, доц. О. П. Васильченко, проф. М. І. Іншин, проф. О. Л. Копиленко, доц. Т. О. Коваленко, проф. М.В. Краснова, проф. Р. А. Майданик, доц. О. О. Отраднова, проф. О.П. Орлюк, проф. Н.Ю. Пришва, доц. Т. А. Трубочанінова, проф. С. Я. Фурса, проф. М. А. Погорельський, проф. В. С. Щербина

Укладачі: І. С. Сахарук, А. О. Левченко, А. В. Дідилівський

Вертка: А. В. Дідилівський, А. Г. Косенкова, А. О. Левченко, О. С. Кузик, І. М. Ревко, Д. О. Черкасов

Обкладинка: К. О. Король

У збірнику розміщено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання державотворення в Україні» присвяченої Дню науки юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (20 травня 2016 р.). Збірник охоплює дослідження проблем прав людини, теорії та історії права та держави, конституційного, адміністративного, інформаційного, міжнародного публічного права. Для фахівців, які працюють у вищезазначених галузях, науковців, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів і студентів.

© Юридичний факультет
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, 2016
© Колектив авторів, 2016

безпекою конкретних людей. Таким чином, на нашу думку, виникла необхідність щодо перегляду підходу, за яким розв'язання завдань забезпечення національної безпеки покладається лише на державний сектор забезпечення національної безпеки.

Для забезпечення безпеки у деяких регіонах України, наша держава почала тісно співпрацювати з іноземними партнерами, запроваджує до участі у проведенні воєнних дій службовців ОБСЕ. Тобто адміністративне управління у галузі забезпечення національної безпеки осіб, які проживають на території України, забезпечується у різних сферах суспільного життя завдяки ефективному функціонуванню різноманітних органів державної влади, органів місцевого самоврядування та міжнародних організацій, які здійснюють допомогу нашій державі з метою становлення її як дійсно європейської правової держави на міжнародній арені.

Таким чином європейська орієнтація зумовлює перегляд окремих положень національного права та законодавства. Важливим аспектом є приведення національного законодавства у відповідність нормам міжнародного права.

В основі змін сектору безпеки повинні бути покладені усталені принципи, апробовані у розвинутих європейських демократіях, а саме: відповідність органів сектору безпеки і оборони політичному устрою держави; чітке законодавче врегулювання процедур тимчасового обмеження прав людини в інтересах державної безпеки; відкритість для демократичного цивільного контролю; цілісність, прозорість, доброчесність тощо. Кардинальних змін потребують підходи до фінансування сектору безпеки і оборони, ресурсного і кадрового забезпечення.

Таким чином пріоритетним напрямком сучасного етапу державотворення повинно стати вдосконалення системи управління безпекою, а саме: комплексне реформування системи забезпечення національної безпеки до рівня, який відповідатиме вимогам ЄС і НАТО; відповідність органів сектору безпеки і оборони політичному устрою держави; чітке законодавче врегулювання процедур тимчасового обмеження прав людини в інтересах державної безпеки; відкритість для демократичного цивільного контролю; цілісність, прозорість; створення ефективного сектору безпеки, що забезпечить протистояння збройній агресії; вирішення питань фінансування сектору безпеки, ресурсного і кадрового забезпечення; міжнародна співпраця у секторі безпеки України.

Анфіса Нашинець-Наумова

Київський університет

імені Бориса Грінченка,

канд. юрид.наук, доц. кафедри правознавства

Концептуальні засади створення проекту Кодексу про адміністративні проступки

У 2008 році Розпорядженням Кабінету Міністрів було затверджено План заходів щодо реалізації Концепції реформування кримінальної юстиції України, у контексті якого Міністерство юстиції, МВС, Міноборони, Мінфін, Мінекономіки, СБУ, ДПА за участю Національної комісії із зміцнення демократії та утвердження верховенства права, Верховного Суду та Генеральної прокуратури України, повинні були розробити та подати в установленому порядку проект Кодексу України про адміністративні проступки.

Проте, серед науковців, у яких склалося позитивне ставлення щодо необхідності врегулювання відносин у сфері адміністративної відповідальності на рівні кодифікованого акта точаться дискусії щодо його назви, змісту, термінології тощо.

Наприклад, Концепція адміністративної реформи в Україні передбачає розроблення Кодексу про адміністративні проступки і Адміністративно-процесуального кодексу та деяких інших кодифікованих актів, які з урахуванням черговості прийняття складатимуть Адміністративний кодекс у цілому, у вигляді відповідних томів (або «книг»). Так, Д. М. Лук'янець пропонує назвати цей нормативний акт – Адміністративно-деліктний кодекс [Лук'янець Д. М. Інститут адміністративної відповідальності: проблеми розвитку: Монографія / Д. М. Лук'янець. – К. : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – 220 с.], а Т. О. Коломєць – КУпАПр [Коломєць Т. О. Кодифікація адміністративно-деліктного законодавства України: реальна вимога часу (аналіз деяких пріоритетів) / Т. О. Коломєць // Влада. Людина. Закон. – Запоріжжя, 2006. – № 6. – С. 65–75.].

Однак в основу правового регулювання всіх інститутів, у тому числі і інституту адміністративної відповідальності, покладена КУ як Основний закон держави, у відповідність і на основі якої повинні прийматися всі інші нормативні акти законного і підзаконного характеру. Ст. 92 не містить будь-яких інших видів протиправних діянь, крім злочинів та правопорушень. А отже, прийняття КУпАПр суперечить термінології Основного закону, що є не припустимим ні як з практичної точки зору, ні з наукової. На нашу думку, назва повинна залишатися незмінною – КУпАП.

Підтримуючи точку зору вчених-правознавців, зокрема таких як: В.Б. Авер'янова, Д.М. Лук'янець, Н.В. Хорошак [Авер'янов В. Б. Потрібні нові концептуальні засади створення проекту Кодексу про адміністративні проступки / В. Б. Авер'янов, Д. М. Лук'янець, Н. В. Хорошак // Право України. – 2004. – № 11. – С. 11–15.], А. М. Ярмач [Ярмак А. М. Концептуальные положения кодификации законодательства Украины об административных правонарушениях : системные аспекты / А. М. Ярмач // Форум права [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2007&3/07uamps.pdf>] відносно необхідності розробки нових концептуальних основ, на засадах яких буде прийнятий новий КУпАП, а також доцільності розмежування норм матеріального та процесуального права [Гришина Н. В. Вдосконалення правового регулювання адміністративної відповідальності в праві України / Н. В. Гришина // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених: зб. наук. праць. – Харків : Вид-во Харківського нац. Ун-ту внутр. справ, 2006. – 244 с. – С. 66–69]. Зупинимось на кількох прикладах держав колишнього СРСР – Російської Федерації [Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях. – М. : Издательство «Омега-Л», 2009. – 283 с.], Республіки Казахстан [Кодекс Республики Казахстан об административных правонарушениях от 30.01.2001 г. // Ведомости Парламента. – 2001. – № 5. – С. 24] та Республіки Білорусь [Кодекс Республики Беларусь об административных правонарушениях от 21 апреля 2003 г. №194-3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravo.by/WEBNPA/text.asp-RN=Hk0300194>], які вже давно почали модернізацію законодавства про адміністративну відповідальність на нових засадах побудови демократичної, правової держави, на відміну від яких, Україна, на жаль, так і не спромоглася прийняти новий кодекс протягом багатьох років її незалежності.

На відміну від Кодексів Республіки Білорусь і Республіки Казахстан, Кодекс Російської Федерації передбачає «адміністративне покарання» як міру адміністративно-правового впливу, порівняно з давно прийнятого нами адміністративного стягнення. Проте, на мою думку, не доцільно застосовувати саме це поняття, якщо ми говоримо про адміністративне правопорушення як про порушення, яке становить значно меншу

суспільну небезпеку, ніж злочин, відповідальність за який передбачено нормами кримінального закону.

Важливою особливістю всіх вищезазначених Кодексів є встановлення адміністративної відповідальності юридичних осіб, на відміну від діючого Кодексу в Україні, який нібито не встановлює їх відповідальність на рівні кодифікованого акту, виходячи зі змісту його статей, але притягнення все ж таке здійснюється на підставі численних законів. Це одразу вказує на прогалини чинного законодавства, неузгодженість норм у сфері адміністративно-деліктного права, та підриває його якість, а також сприяє виникненню труднощів у застосуванні його на практиці.

Ці Кодекси містять норми як матеріального права, так і процесуального: перелік органів, які уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення, провадження по цим справам, виконання постанов про застосування адміністративної відповідальності тощо. На нашу думку, при здійсненні кодифікації адміністративного законодавства у сфері відповідальності, необхідно розділити норми матеріального і процесуального права, за аналогією з Цивільним і Цивільно-процесуальним, Кримінальним і Кримінально-процесуальним, Господарським і Господарським процесуальним кодексами. Тим більше, що в чинному КУпАП не має чіткого поділу на матеріальну та процесуальну частини. В свою чергу пропонуємо норми процесуального права зосередити в двох окремих актах – Адміністративно-процесуальному кодексі, в якому викласти порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення органами виконавчої влади, які наділені таким правом відповідно до закону; Кодексі адміністративного судочинства України, який діє на теперішній час, за яким суд діє як орган адміністративної юрисдикції. Це обумовлено перш за все тим, що суд і будь-який орган виконавчої влади – відносяться до різних гілок влади, а правосуддя за діючим законодавством мають право здійснювати лише суди, незважаючи на те, що суд застосовує заходи адміністративної відповідальності за тими самими правилами, що й органи виконавчої влади, на підставі одного закону – Кодексу про адміністративні правопорушення.

Отже, безперечно, Російська Федерація, Республіка Казахстан, Республіка Білорусь зробили вагомі кроки у пристосуванні адміністративно-деліктного законодавства до умов сучасності, проте використання їх досвіду, як зарубіжного, у процесі нової кодифікації національного законодавства про адміністративну відповідальність повинно бути застережливим та врахування його фахівцями і робочими групами по розробці відповідних проектів повинно відбуватися з уникненням негативних положень і наявних колізій.

Віта Одуденко

*Національна академія прокуратури України
науковий співробітник*

Зарубіжний досвід організації роботи органів прокуратури у сфері ювенальної юстиції

Використання зарубіжного досвіду – одна з умов успішного реформування будь-якого державного інституту. Досвід інших держав надає можливість точніше корегувати відповідні наміри і прогнозувати перспективи.

Процес реформування прокуратури у сфері ювенальної юстиції також доречно здійснювати, ґрунтуючись на вивченні зарубіжного досвіду тих країн, де діє спеціальне ювенальне законодавство.